

Gradivo za novinarje

Snaga, d. o. o.
Povšetova ulica 6, 1000 Ljubljana
Tel. (01) 477 96 20
www.snaga.si
snagalj@snaga.si

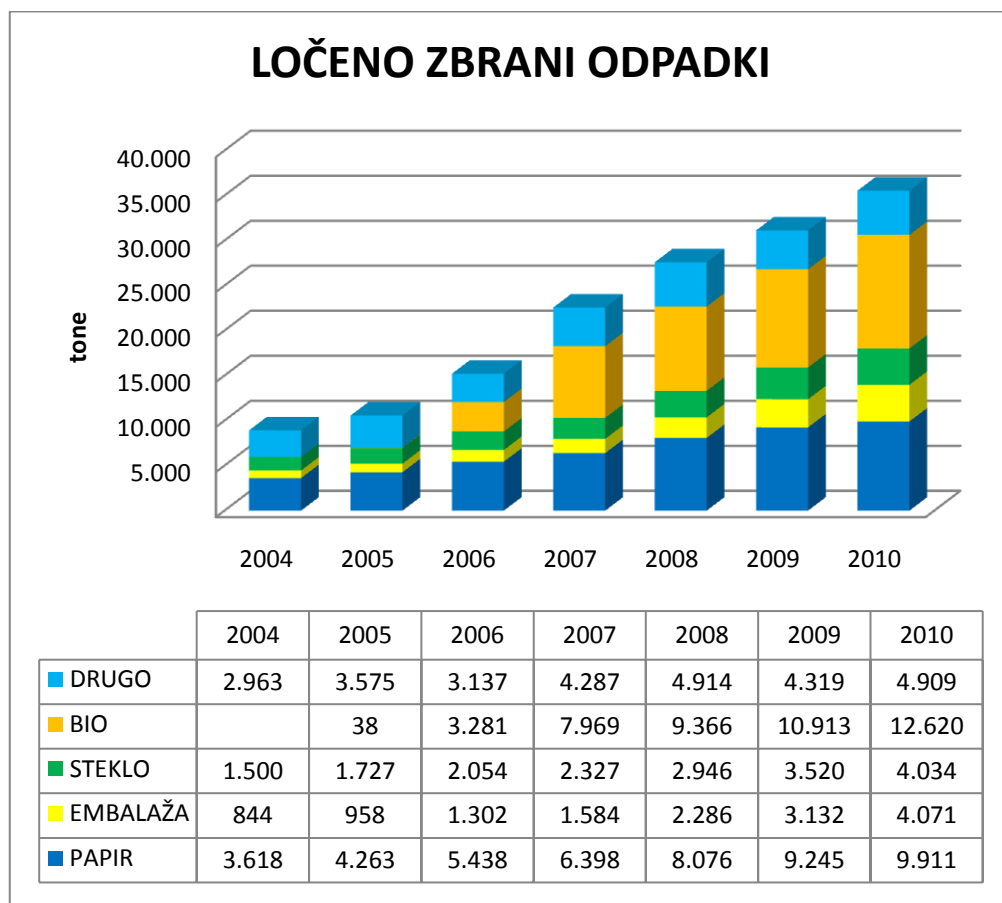
Ljubljana, 9. 6. 2011

PREDVIDENE NOVOSTI NA PODROČJU ZBIRANJA ODPADKOV NA OBMOČJU DELOVANJA SNAGE d.o.o. LJUBLJANA

Vsakodnevno nas časopisi, revije, televizija in drugi mediji obveščajo o **onesnaževanju okolja, toplogrednih plinih, varčevanju z energijo, spremembah ozračja zaradi človekovih posegov v okolje, onesnaženi podtalnici** in še bi lahko naštevali. Hkrati nas opozarjajo na vse več ekoloških katastrof, ki se dogajajo tudi pri nas v Sloveniji. Ena izmed odmevnejših tem so odpadki, ki pri ljudeh vzbujajo negativna čustva zaradi smradu in videza okolice, saj te posledice vplivajo na njihovo bivalno okolje in njihovo kakovost življenja, po drugi strani pa nekateri ljudje pogosto te iste moteče odpadke brez zadržkov odvržejo tudi npr. v gozd ali pustijo na zapuščenih stranskih cestah. Z odgovornim obnašanjem do soljudi in narave, kamor sodi tudi in predvsem ločeno zbiranje odpadkov, lahko posamezniki veliko naredimo za lepšo, predvsem pa bolj zeleno prihodnost. Čas je za – **LOČEVANJE ODPAKOV!**

1 Odpadki danes

V Ljubljani in okoliških občinah je opazen napredek pri ločevanju odpadkov, ki je razviden iz grafa, ki prikazuje količine ločeno zbranih frakcij s specialnimi vozili za odvoz odpadkov (brez odpadkov iz industrije, obrti in storitvenih dejavnosti ter kosovnih odpadkov) v preteklih letih. Količina ločeno zbranih odpadkov, zaradi vse večje okoljske ozaveščenosti, iz leta v leto raste.

Slika 1: Rast ločeno zbranih frakcij, zbranih s specialnimi vozili za odvoz odpadkov, od leta 2000 do 2010.

Vir: Snaga d.o.o. Ljubljana (2011)

V tabeli 1 so prikazane količine ločeno zbranih frakcij v prvih štirih mesecih letošnjega leta. Kot je razvidno iz tabele je bila v mesecu aprilu prvič ločeno zbranih več kot 30 % vseh pobranih odpadkov. Iz podatkov je razvidno, da občani na področju Ljubljane in okoliških občin iz meseca v mesec zberejo več ločenih frakcij odpadkov in s tem dokazujejo, da se zavedajo pomena in nujnosti ločenega zbiranja.

podatki so v tonah								
2011	PAPIR	EMBALAŽA	STEKLO	BIOLOŠKI ODPADKI	DRUGI ODPADKI	SKUPAJ PREDELANI ODPADKI	ODLOŽENI ODPADKI	STOPNJA PREDELAVE
JANUAR	637,1	386,2	413,3	717,8	618,3	2.772,7	7.031,5	28,3%
FEBRUAR	587,3	350,7	325,6	724,5	675,4	2.663,5	6.183,0	30,1%
MAREC	850,6	444,9	447,5	1.157,8	888,1	3.788,8	7.638,1	33,2%
APRIL	893,4	422,5	364,1	1.268,1	971,2	3.919,3	7.626,2	33,9%
MAJ	939,2	474,8	359,8	1.328,3	1.261,7	4.363,7	7.296,3	37,4%

Tabela 1: Statistika zbiranja ločenih frakcij, zbranih s specialnimi vozili, od januarja do maja 2011 - Ljubljana z okolico. Vir: Snaga d.o.o. Ljubljana (2011)

2 Novosti

2.1 Novosti na področju ločenega zbiranja odpadkov

Evropske smernice na področju ravnanja z odpadki zahtevajo od nas, da moramo do leta 2020 reciklirati vsaj polovico odpadkov. Ker pa vseh ločeno zbranih odpadkov ne bo moč racionalno reciklirati bomo morali na izvoru ločiti **veliko več kot 50 % odpadkov**. Močno bomo morali povečati količino ločeno zbranih odpadkov, tako v gospodinjstvih, kot tudi na delovnih mestih. V letošnjem aprilu smo občani ločeno zbrali in poslali v predelavo že več kot 30 % odpadkov (Glej Tabela 1). Za doseg postavljenih ciljev in dogovorjenih količin bomo morali pogumno in odločno spremeniti način ravnanja z odpadki, predvsem pa poskrbeti, da bo ločevanje odpadkov postalo način življenja na vsakem koraku.

Rezultati sejalnih analiz pri razvrščanju odpadkov kažejo, da je v posodah za ostanek odpadkov (mešani komunalni odpadki) še vedno **več kot 70 % odpadkov**, ki sodijo v posode za ločeno zbiranje odpadkov.

Da bi uresničili cilj 50 % vseh pridelanih odpadkov reciklirati ali predelati in zaradi neizogibnega zaprtja odlagališč komunalnih odpadkov v Sloveniji v prihodnosti, smo v podjetju Snaga d.o.o. Ljubljana pripravili **nov način zbiranja komunalnih odpadkov**. Namen novega sistema je povečanje količin ločeno zbranih frakcij odpadkov na izvoru samem, omogočanje ponovne uporabe in reciklaže ter maksimalno zmanjšanje količine odpadkov, ki so namenjene končnemu odlaganju na odlagališčih.

Po novem sistemu bodo gospodinjstva odpadke po posameznih frakcijah zbirala v namenskih posodah kar doma. Posode za ločeno zbiranje odpadkov, ki jih bodo gospodinjstva prejela v ta namen, bodo nameščene **na zemljišču uporabnikov**. Gospodinjstvo bo najprej prejelo posodo **za EMBALAŽO**, s pokrovom rumene barve, kasneje pa tudi posodo **za PAPIR**, s pokrovom modre barve. Na dan odvoza po urniku bodo uporabniki posode oddali na dostopno odjemno mesto ob cesti, po kateri že danes poteka odvoz odpadkov.

Vsak stanovanjski ali poslovni objekt bo tako lahko imel do štiri posode za odpadke, in sicer posodo za ostale odpadke (siva/črna posoda), posodo za odpadno embalažo (rumen pokrov), gospodinjstva v zgoščenih delih naselij pa tudi posodo za papir (moder pokrov) in, v kolikor uporabnik nima lastnega kompostnika, posodo za biološke odpadke (rjava posoda).

Posoda za biološke odpadke ali kompostnik bosta postala obvezna, saj se po novi zakonodaji zahteva natančno ločevanje bioloških odpadkov od ostalih odpadkov. Na redkeje poseljenih območjih naj bi bilo obvezno **samo** kompostiranje na domu. Ob tem naj opomnimo, da je namen veljavnega Operativnega programa odstranjevanja odpadkov ravno zmanjševanje količine bioloških odpadkov, saj ti povzročajo največjo obremenitev okolja. Iz ostalih odpadkov bo potrebno ločevati tudi odpadno plastično in kovinsko embalažo, ki jo bomo zbirali v novo posodo z rumenim pokrovom. **Vse frakcije, ki se zbirajo na ekoloških zbiralnicah (papir, steklo, embalaža), se bodo tam zbirale tudi v prihodnje.**

Praznjenje posod (odvoz odpadkov) bo potekalo po novem razporedu, za kar bodo uporabniki prejeli nov koledar odvoza odpadkov. Posode se bodo praznile le v primeru, da bodo postavljene na odjemno mesto. Odvoz odpadkov bo po novem potekal s sledečimi frekvencami:

- mešani komunalni odpadki:
 - gospodinjstva in podjetja v soseskah s pretežno individualnimi objekti: 1-krat na 3 tedne,
 - večja podjetja in blokovska naselja v strnjeni gradnji: 1-krat na teden,
 - bloki: 1-krat na teden,
- embalaža:
 - 1-krat na 3 tedne »od vrat do vrat« v soseskah s pretežno individualnimi objekti,
 - 1-krat na 3 tedne iz obstoječih eko otokov; pobira se takrat kot embalaža iz gospodinjstev na istem območju, kot se nahaja posamezni eko otok,
 - večja podjetja in blokovska naselja v strnjeni gradnji: 1-krat na teden,
- papir: v strnjenih večjih naseljih enako kot embalaža,
- biološki odpadki: nespremenjeno, odvoz v velikih naseljih enkrat tedensko, v manjših štirinajstdnevno,
- steklo: nespremenjeno, odvoz na tri tedne.

Akcija zbiranja nevarnih odpadkov (npr. baterije, barve, akumulatorji, ostalo) je predvidena po enakem sistemu kot do sedaj na vnaprej najavljenih lokacijah. Tovrstne odpadke lahko uporabniki že sedaj oddajo na zbirnem centru Barje. Podrobnosti o zbiranju nevarnih odpadkov iz gospodinjstev najdete na spletni strani www.snaga.si.

V testno obdobje novega načina zbiranja komunalnih odpadkov, ki bo začel poskusno potekati na območju Kodeljevega in delu Rožne doline ter delu občine Brezovica v jeseni 2011, bo vključenih 4.400 uporabnikov. Po zaključeni testni fazi bomo do predvidoma 2012 vsem preostalim gospodinjstvom na področju Ljubljane in devetih okoliških primestnih občin postopno razdelili nove namenske posode za zbiranje embalaže in papirja. Do konca razdeljevanja omenjenih posod bo potekal odvoz odpadkov na ne testnih območjih po obstoječem sistemu, po razdelitvi vseh posod pa se bodo začeli odpadki odvažati po novem urniku, o čemer bodo uporabniki pravočasno obveščeni po pošti. Do predvidoma zaključka leta 2012 bomo nov način zbiranja odpadkov uvedli na vseh območjih, kjer storitve odvažanja odpadkov opravlja Snaga. V kolikor se bo po razdelitvi namenskih posod za ločeno zbiranje odpadkov pojavila potreba po dodatnem številu posod jih bomo zagotovili.

2.2 Novosti na področju odvoza kosovnih odpadkov

Novost nove zakonodaje je tudi dejstvo, da organiziranega kosovnega odvoza odpadkov več ne predvideva. Občani bodo lahko kosovne odpadke vozili na zbirni center Barje (zraven deponije odpadkov Barje), enkrat letno pa naj bi podjetje vsaki registrirani stranki Snage omogočilo odvoz kosovnih odpadkov po naročilu. Sprememba načina odvoza se začne izvajati prvič v mesecu juniju 2011. Na naslednjih slikah so prizori, ki smo jim pogosto priča ob terminih kosovnega odvoza.

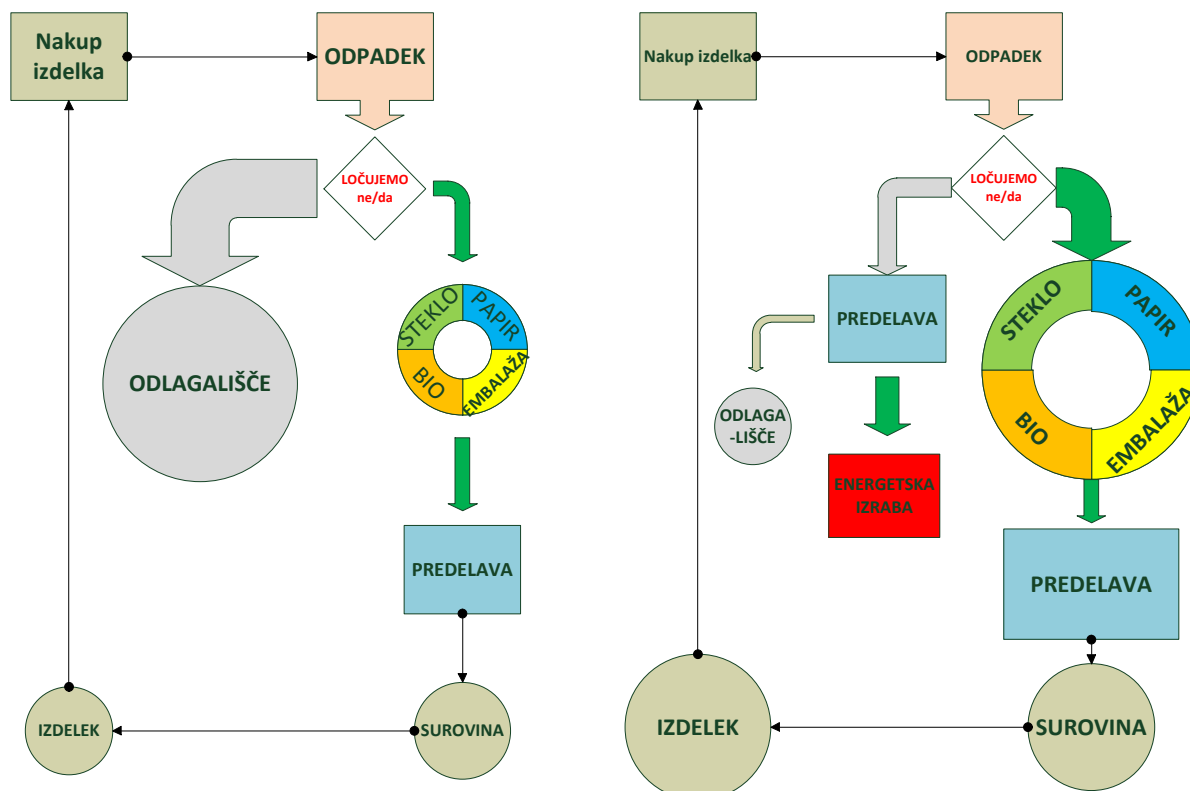
Sliki 2 in 3: Lokacije kosovnega zbiranja odpadkov izgubljajo svoj namen in postajajo črna odlagališča.
Vir: Vinko Milar, Snaga d.o.o. (2011)

Sliki 4 in 5: Lokacije kosovnega odvoza po naročilu, ki omogočajo takojšen urejen odvoz kosovnih odpadkov in ne onesnažujejo okolja. Vir: Vinko Milar in Jože Gregorič, Snaga d.o.o. (2011)

2.3 Želeni cilji

Z uvedbo novosti na področju ločenega zbiranja in zbiranja kosovnih odpadkov želimo v Snagi povečati količino ločeno zbranih frakcij na izvoru samem, povečati obseg ponovne uporabe in reciklaže odpadkov in minimalizirati odlaganje odpadkov na odlagališču Barje. Omenjeno je razvidno tudi iz spodnje slike.

Slika 6: Življenjski cikel odpadka DANES in po SPREMEMBI VEDENJA UPORABNIKOV. Vir: Snaga d.o.o. (2011)

3 Dobro je vedeti

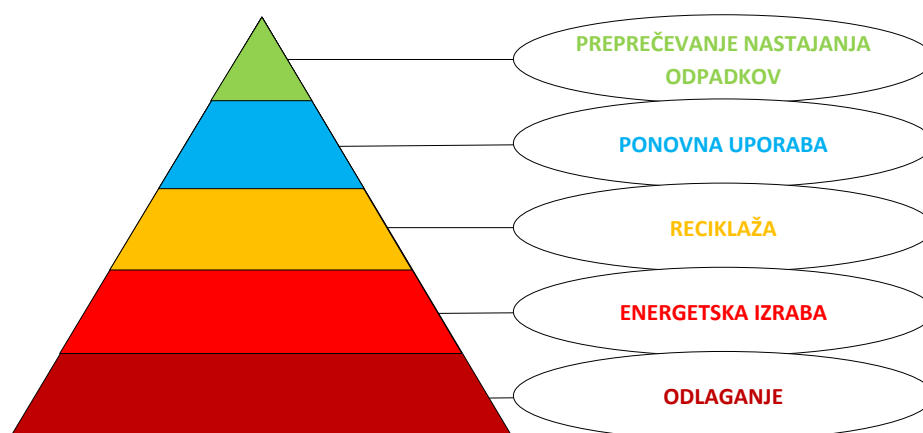
3.1 Kako približati ločevanje odpadkov uporabniku

Čisto in kakovostno bivalno okolje ter varstvo narave postajata vse pomembnejši človeški vrednoti, ki ključno vplivata na zdravje ljudi ter ostalih živih organizmov. Le zdravo okolje omogoča zdravo življenje. Uresničitev te naloge zahteva celovito reševanje okoljske problematike in se dotika slehernega Zemljana.

Vendar cilje lahko uresničujemo le skupaj. V javnem podjetju SNAGA d.o.o. imamo v poslanstvu in viziji razvoja opredeljena tri strateška področja: Stranka, Okolje in Storitve. Preko teh področij želimo prispevati k izboljševanju okoljske problematike in prijaznejšemu mestu Ljubljana.

Z ločevanjem odpadkov zmanjšujemo tako prekomerno porabo surovin in energije, kot tudi varujemo svoje bližnje in širše okolje pred onesnaževanjem z odpadki. Le s spoštovanjem dogovorov na ravni Evropske unije in Slovenije bomo živeli v kakovostnem okolju in takega zapustili tudi svojim potomcem.

Hierarhijo ravnanja z odpadki lahko ponazorimo s piramido (glej Sliko 7), ki je razdeljena na pet segmentov. Na najvišjem mestu je preprečevanje nastajanja odpadkov, ki predstavlja želeno ravnanje z odpadki, katerega danes v praksi premalokrat uporabljamo. Na najnižjem mestu hierarhije ravnanja z odpadki je odlaganje odpadkov, ki predstavlja način ravnanja z odpadki, ki je na žalost najbolj razširjeno, vendar ga bomo morali opustiti tudi zato, ker v prihodnosti odlaganje odpadkov v Sloveniji ne bo dovoljeno. Z ozaveščanjem občanov in uvajanjem novosti si bomo v Snagi prizadevali, da bodo občani spremenili svoje ustaljene navade in svoje vedenje pomikali čim višje po hierarhiji ravnanja z odpadki.

Slika 7: Petstopenjska hierarhija ravnanja z odpadki. Vir: Snaga d.o.o. (2011)

Opadki so veliki okoljski problem, zato je pomembno, da z njimi ravnamo tako, da bo njihov vpliv na onesnaževanje okolja čim manjši. K zmanjševanju odpadkov lahko prispevamo sami, če:

- zmanjšajmo količino odpadkov, namenjenih za odlaganje;
- ločujemo na izvoru;
- ločujemo doma in v službi, na izletih, zabavah, športnih prireditvah;
- zahtevamo infrastrukturo za ločeno zbiranje odpadkov povsod;
- opozarjamo sosede, prijatelje, znance, sodelavce na potrebo po ločevanju odpadkov.

3.2 Kako lažje ločujemo odpadke na domu

Za lažje ločevanje je potrebno embalažo predhodno pripraviti za njeno odlaganje, predvsem z namenom zmanjšanja prostornine (volumna) odpadkov.

PLASTENKA			
1. odstrani zamašek	2. iztoči	3. stisni	4. zapri zamašek
			
TETRAPAK			
1. iztoči	2. razstavi	3. stisni	4. zapri zamašek
			
STEKLO		PLOČEVINKA	
1. iztoči		1. iztoči	2. stisni
			

3.3 Kakšen problem predstavljajo biološki odpadki

Biološki ali organski odpadki predstavljajo približno 50 % odloženih celotnih komunalnih odpadkov. Biološki odpadki, pomešani z ostalimi komunalnimi odpadki, **povzročajo velike količine toplogrednih plinov, nastajanje nevarnih organskih kislin ter velikega smradu na odlagališčih in odjemnih mestih.**

Zato je potrebno biološke odpadke ločeno zbirati in s tem preprečevati negativne posledice v našem lokalnem in globalnem okolju. Z ločenim zbiranjem bioloških odpadkov sodelujemo v njihovem procesu recikliranja, ki ga imenujemo **KOMPOSTIRANJE.**

Kompostiramo lahko na dva načina:

- **Kompostiranje na domačem vrtu:** zanj potrebujemo 2 do 3 m³ veliko prostornino na vrtu, ki je v polsenci in zaščitena pred vetrom. Zagotoviti moramo pravilno prezračevanje (enkrat mesečno preobračamo kup), da proces trohnenja poteka pravilno. Poskrbeti je potrebno tudi za zadostno vlago, kar pomeni, da se kup ne sme presušiti ali premočiti (primerna vlažnost je takrat, ko stisnemo pest komposta in se iz njega ne pocedi voda in hkrati ne razpade). Na ta način lahko doma ustvarimo lastni humus in nam za naš vrt ni potrebno kupovati umetnih gnojil, ki so agresivna in nevarna za naše zdravje in okolje.
- **Kompostiranje v kompostarni:** v rjavih posodah zbiramo biološke odpadke, ki jih Snaga pobira na odjemnem mestu in odpelje v predelavo v za to namenjene obrate.

Prednosti kompostiranja:

- preprečujemo nekontrolirano gnitje in razkrajanje,
- preprečujemo onesnaževanje naše podtalnice in zraka,
- pridobivamo naravno gnojilo (in s tem bolj zdrave pridelke), ki nadomesti umetna gnojila, škodljiva nam in našemu okolju, (kompost uporabljamo tudi za sanacijo pregnojenih zemljišč),
- skrbimo za naravni krogotok,
- zmanjšujemo količino odpadkov,
- preprečujemo nastajanje novih okoljskih problemov,
- zmanjšujemo problem pomanjkanja prostora za odlaganje odpadkov.

V zaključenem procesu kompostiranja nastane humus, ki v prsti deluje kot vpojna goba. Ta v deževnih dneh vpija vodo in jo sprošča v času suše. Humus zelo izboljša tako peščeno kot ilovnato prst in jo ščiti pred izsušitvijo in erozijo. Značilnost humusa je tudi ta, da »ozdravi« prst, saj je le-ta, če je obogatena s humusom, manj podvržena škodi, ki jo povzročajo bolezni in insekti. Humus je temen, zato zbere več sončne svetlobe in tako prispeva k podaljšanju sezone rasti.

3.4 Kaj pomeni recikliranje in ločeno zbiranje odpadkov

Recikliranje je predelava že uporabljenih odpadnih snovi v proizvodnem procesu z namenom zmanjšanja trošenja potencialno uporabnih snovi, zmanjšanja porabe svežih surovin in porabe energije ter preprečevanja onesnaženja zraka, vode in zemlje¹.

Recikliranje zmanjšuje količino odpadkov, ki zavzemajo dragocen prostor na odlagališčih. Prav tako zmanjšuje količino energije, ki je potrebna za izdelavo novih sestavnih delov ter tako pomaga zmanjšati onesnaženje okolja in porabo naravnih virov².

Recikliranje je mogoče uspešno izvesti le z zagotovitvijo ločenega zbiranja odpadkov.

Ločeno zbiranje odpadkov pomeni zbiranje posameznih frakcij, kot so plastična embalaža, kovinska embalaža, papir, steklo, biološki odpadki, odpadna električna in elektronska oprema, nevarni odpadki ter les oziroma lesena embalaža.

Z izločanjem posameznih frakcij iz komunalnih odpadkov maksimalno zmanjšamo količino odpadkov, ki so namenjeni končnemu odlaganju in ki posledično polnijo prenatrpana odlagališča odpadkov.

¹VIR: Wikipedija, april 2011: <http://sl.wikipedia.org/wiki/Recikliranje>.

² VIR: Okolje za mlade Evropejce, april 2011: http://ec.europa.eu/environment/youth/waste/waste_recycling_sl.html

Z ločenim zbiranjem odpadkov veliko prispevamo k zmanjšanju onesnaževanja okolja, saj:

- porabimo manj prostora za odlaganje odpadkov,
- zmanjšamo količino (težo in volumen) odpadkov,
- uporaba reciklirane kovinske embalaže zmanjša količino rudarskih odpadkov,
- z reciklažo prihranimo do 90 % primarnih surovin,
- z uporabo reciklažnih materialov močno zmanjšamo porabo električne energije,
- v proizvodnji zmanjšamo porabo vode,
- je posledično manjše onesnaževanje zraka in vode (okolja).

3.5 Kaj pomenijo znaki na embalaži

Na embalaži lahko opazimo oz. vidimo veliko različnih znakov, vendar velikokrat ne vemo, kaj ti znaki pomenijo. Vsi znaki označujejo embalažo in jo razvrščajo v posamezne skupine frakcij in nam tako lahko pomagajo pri ločevanju odpadkov:

Zelena pika se pojavlja na embalaži izdelkov in označuje, da je ta embalaža vključena v sistem ravnanja z odpadno embalažo ter da se zbira, reciklira ali drugače ustrezno predela in ponovno uporabi.

Znak za označevanje električne in elektronske opreme.

To je oprema, ki za svoje delovanje potrebuje električni tok ali elektromagnetno polje, vključno z opremo za proizvodnjo, prenos in merjenje toka in polj (oprema, ki ima baterijo ali vtičnico). Gre za nevarni odpadke, ki jih ne odlagamo med mešane komunalne odpadke.

Mobiusova zanka je simbol za izdelek ali embalažo, ki ima na koncu življenjskega cikla določeno zbiranje in postopke recikliranja.

Vsak krak Mobiusove zanke namreč predstavlja del verige, ki je potreben za uspešno recikliranje: zbiranje, predelavo v nov izdelek in nakup izdelka iz reciklata.

Znak označuje izdelke, ki so proizvedeni iz recikliranih materialov.

V primeru, da je na sredi napisan odstotek, pomeni, da je navedeni odstotek

izdelka narejen iz recikliranih materialov.

Košek opozarja, da je embalažo potrebno odvreči na primerno mesto - ekološki otok (zbiralnica ločenih frakcij).

Dve vzporedni puščici se uporabljata za označevanje vračljive embalaže.

V nekaterih državah (tudi na Hrvaškem) se ta znak pojavlja kot **simbol označevanja embalaže**, primerne za recikliranje.

Znak, ki pokaže iz katere primarne surovine je narejen izdelek.

V znaku je med puščicami navedena številčna oznaka surovine, pod znakom pa skrajšana oblika surovine, iz katere je izdelek narejen. Te navedbe so v pomoč tudi nadaljnjim predelovalcem izdelka. (Obrazložitev kratic in številčnih oznak so v tabeli oznak za najpomembnejše materiale.)

Prisotnost tega znaka na izdelku nakazuje, da se izdelek lahko reciklira oziroma ponovno predela.

Možnih je več različnih oblik.

Črka R pred okrajšavo surovine označuje, da je bil material že uporabljen in je že recikliran.